

CATALOGUE
of integrated home renovation services mediated OSS Habitat

Deliverable D 2.3

КАТАЛОГ
на интегрирани услуги за енергетски ефикасно реновирање
на домови, посредувани од OSS HABITAT

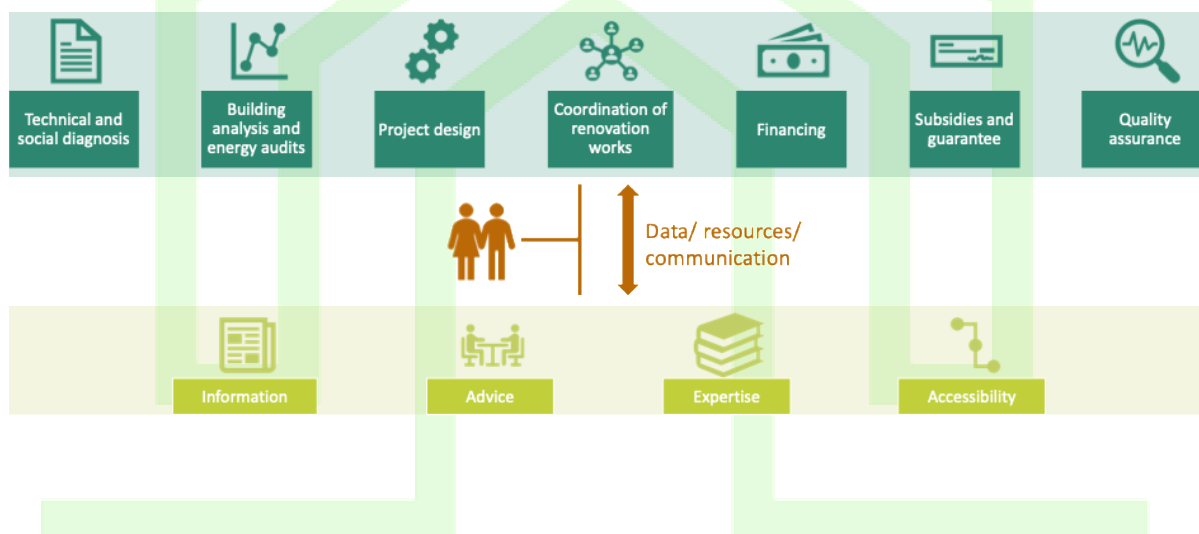
Испорака D2.3

Skopje, May 31, 2025

Скопје, 31 мај, 2025

CATALOGUE of integrated home renovation services mediated OSS Habitat

Deliverable D 2.3

Skopje, May 31, 2025

Project information sheet	
Project acronym	OSS Habitat
Project title	One Stop Shop Habitat, Integrated Services for Ambitious Renovation for Clean Energy Transition in North Macedonia's Buildings
Grant agreement number	101166954
Call identifier	LIFE-2023-CET
Project duration	36 months (October 1, 2024 - September 30, 2027)
Coordinator	Habitat for Humanity Macedonia
Consortium partners	Kreacija
Website	https://osshabitat.mk/

Deliverable information sheet	
Deliverable number	D2.3
Deliverable title	Catalogue of Integrated Services for Ambitious Home Renovation
Description	Presentation of Energy-Efficient Home Renovation Services Facilitated by OSS Habitat, Including Description of Service and Delivery Method to End Users
Work package number	WP 2
Related task	T.2.3 Development of Service Package for Energy-Efficient Renovation and Installation of Renewable Energy Sources Technologies
Lead beneficiary	Habitat Macedonia
Authors	Zorancha Dimitrov, Vendi Adzieva, Risto Ivanov, Mariela Klekovska
Contributors	Liljana Alcheva, Igor Panchevski
Reviewed by	Zoran Kostov
Type	Report
Dissemination level	Public
Language	Macedonian
Due date	31.05.2025
Submission date	31.05.2025
Status	Final

Revision history			
Version	Date	Comment	Author
v1	10.03.2025	Document outline	Zoranco Dimitrov
v2	2.04.2025	Document proposal	Vendi Adzieva
v3	9.05.2025	Initial version of draft catalogue	Risto Ivanov
v4	14.05.2025	Review and additions	Mariela Klekovska, Igor Panchevski
v4	23.05.2025	Revised version	Zoranco Dimitrov, Vendi Adzieva
v5	30.05.2025	Final	Zoran Kostov, Risto Ivanov

Legal Notice

The OSS Habitat consortium has compiled the contents of this document with meticulous care and to the best of its knowledge. However, we cannot assume any liability for the timeliness of data, completeness, or accuracy of any of the contents.

The sole responsibility for the content of this document lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the European Commission nor any person acting on behalf of the Commission is responsible for any use that may be made of the information contained therein.

© 2024 OSS Habitat Consortium, 2024 - All rights reserved; no part of this publication may be translated, reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the written permission of the publisher or provided the source is acknowledged.

Project Partners

- ✦ Habitat Macedonia;
- ✦ Association of Business and Consultancy Kreacija.

Terms and abbreviations

AS	Applying for Subsidies
EE	Energy Efficiency
EER	Energy-Efficient Renovation
EMV	Energy Monitoring and Verification
FM	Financing of Measures
PPD	Preparation of Project Documentation
QCR	Quality Control of Renovation
OSS	One-Stop-Shop
RES	Renewable Energy Resources
IC	Initial Consultation
PTA	Preliminary Technical Assessment
PFA	Preliminary Financial Assessment
DMA/DS	Decision-Making Advisory/Decision Support
ES/PO	Expert Supervision/Professional Oversight
MFAB	Multi-family apartment building

Table of Contents

Introduction.....	7
Catalogue overview	7
OSS Habitat overview	9
Information for final beneficiaries	9
1 Initial consultation.....	11
1.1 Basic understanding of needs	11
1.2 Tips and guidance.....	11
1.3 List of suppliers.....	11
1.4 Educational materials.....	11
2 Preliminary technical assessment.....	12
2.1 Overview of the issue and potential solutions.....	12
2.2 Indicative assessment of quantities and costs	12
2.3 Energy control	12
3 Preliminary financial assessment.....	14
3.1 Identification of available financial products	14
3.2 Identification of available subsidies	14
4 Consultation to support resident decision-making	16
4.1 Advisory services on management	16
4.2 Regulation of management.....	16
4.3 Decision-making	16
5 Preparation of project documentation.....	17
5.1 Energy-efficient renovation project.....	17
5.2 Project audit	17
5.3 Energy efficiency report	17
5.4 Certificate of compliance	18
6 Financing of measures	19
6.1 Support with loan application	19
6.2 Financial Repayment Plan	19
7 Applying for subsidies.....	20
7.1 Participation in the municipality's subsidy call	20
7.2 Application for a subsidized loan at an MFI/Bank.....	20
8 Energy-efficient renovation (Implementation of construction works and system installation) 21	
8.1 Insulation of façade, roof, and floor.....	21
8.2 Replacement of windows and doors.....	21
8.3 Installation of efficient heating and cooling systems	21

8.4	Installation of solar panels	21
9	Expert supervision	23
9.1	Execution supervision.....	23
10	Energy control and verification	24
10.1	Review of executed works.....	24
10.2	Preparation of energy performance certificates	24
	One-stop support.....	25
	Information	25
	Advice.....	25
	Expertise	25
	Approach.....	25
	Additional information.....	26
	What does OSS Habitat offer?	26
	How to create an energy-efficient home via OSS Habitat?	26
	Frequently Asked Questions (FAQs).....	26
	Additional tips:.....	26
	OSS Habitat partners.....	27

Introduction

The **OSS Habitat** project aims to establish and implement a comprehensive model of integrated services for energy efficient (EE) home renovation and the installation of renewable energy (RE) based technologies in three pilot cities: Skopje, Kumanovo, and Kochani. The project is focused on improving residential buildings by reducing energy consumption and CO₂ emissions, as well as supporting a fair and clean energy transition in North Macedonia. It addresses key challenges such as market barriers and the limited financial capacity of homeowners.

Through „all-in-one” approach, the project enables a simplified and structured renovation process by providing technical expertise, administrative logistics, and financial support, all with the goal of helping households implement energy improvements more easily and efficiently.

Catalogue overview

This Catalogue of Services for EE Home Renovation outlines the full range of services offered and/or coordinated by the One-Stop-Shop (OSS) Habitat, providing a clear pathway for carrying out the entire energy efficient home renovation process, followed by verified energy savings.

It serves as both a guide and a practical tool for homeowners, homeowners’ associations, residential building managers, and all stakeholders involved in improving energy efficiency within the housing sector. Its aim is to present all key services that can be part of a comprehensive renovation process - from initial consultations, and preliminary technical and financial assessments, to securing financing of the measures, preparing project documentation, executing construction works, supervision, energy auditing, and verification.

When writing the project application, the idea was to have a total of 7 services, which would contain sub-services, but after the events held during the project implementation, a meeting with the Advisory Network and a workshop with potential partners, and taking into account the results of the survey for research on the EE and RES market in Macedonia and the previous experience of Habitat Macedonia, these seven services were expanded to a total of 10 services.

Initial services	Developed services according to the renovation roadmap
1. Technical and social diagnosis	1. Initial consultation
2. Building analysis and energy audits	2. Preliminary technical assessment
3. Project design	3. Preliminary financial assessment
4. Coordination of renovation works	4. Consultation to support resident decision-making
5. Financing	5. Preparation of project documentation
6. Subsidies and guarantee	6. Energy-efficient renovation
7. Quality assurance	7. Financing of measures
	8. Applying for subsidies
	9. Expert supervision
	10. Energy control and verification

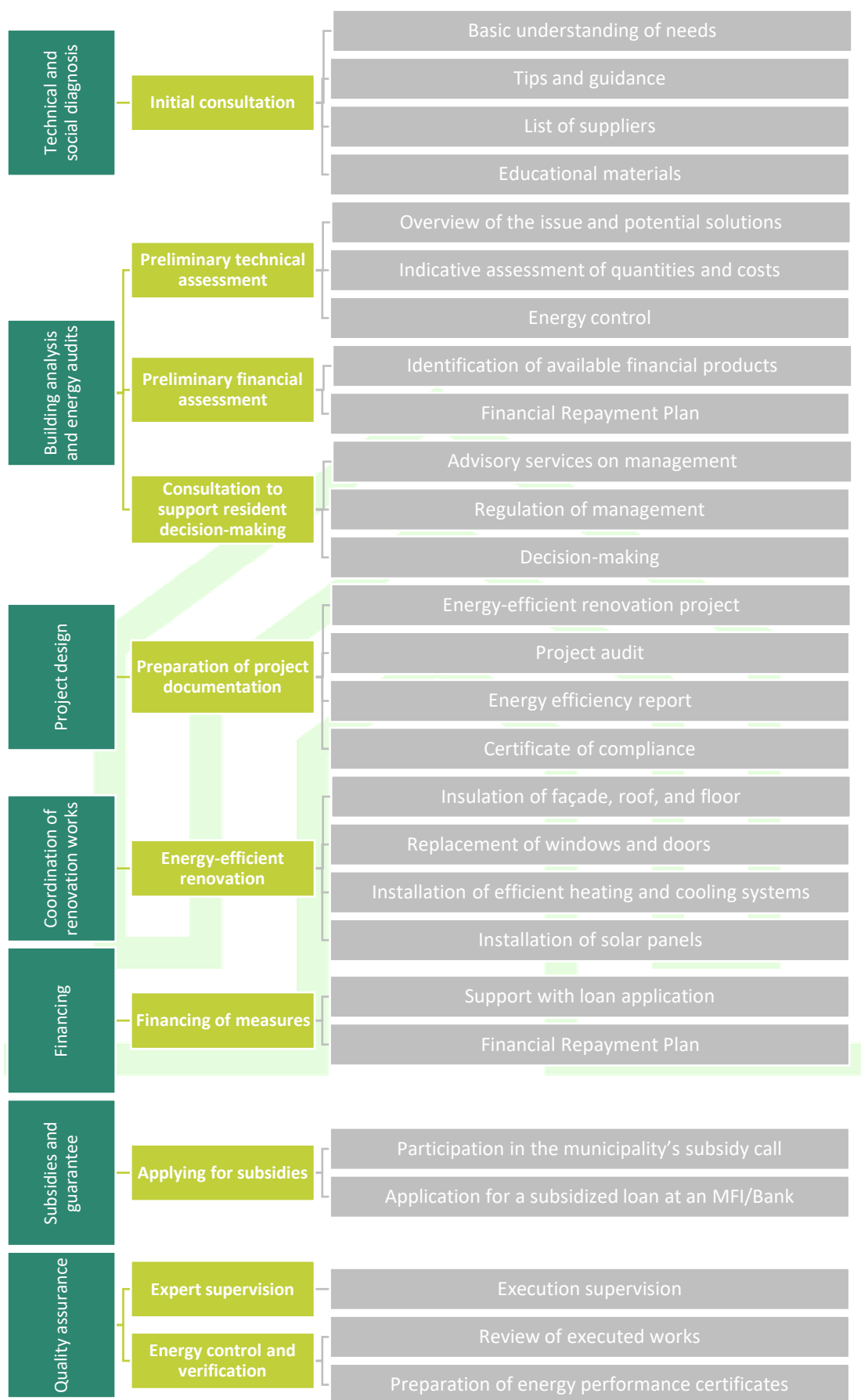

Figure 1 Scheme of OSS HABITAT integrated services

The catalogue is organized into ten logical categories that follow the full renovation journey. Each service is described in detail- what it involves, how it is delivered, and why it is important- ensuring clarity and transparency for users. Additionally, its emphases whether the service is available for both individual and multi-family apartment buildings.

This catalogue is intended for all interested parties (residents, homeowners, and investors) who wish to make their homes more comfortable, cost-effective, and sustainable, while benefiting from expert support, accessible technologies, and financial mechanisms. It is also a valuable resource for companies and institutions that provide or support such services, helping to improve coordination and streamline processes.

The services in this catalogue are presented in the logical sequence of the renovation process, clearly illustrating each successive step in its implementation.

OSS Habitat overview

OSS Habitat is a service platform for energy-efficient (EE) home renovation, operating either independently or in partnership with other competent institutions, companies, and individuals. Its purpose is to simplify the entire renovation process, tailored to the needs of residents and/or homeowners. A portion of the service costs are covered by the OSS Habitat project.

OSS Habitat acts in the interest of the homeowner and holds contractual agreements with some of the companies it recommends for carrying out renovation works, which are listed on its online platform. While OSS Habitat provides guidance in selecting companies- for instance, by offering access to a directory of construction companies- it does not make choices on behalf of the homeowner. The homeowner retains full responsibility for selecting a contractor and for any consequences arising from that choice.

Beyond its advisory role, under the support model, OSS Habitat can assist homeowners in initiating consultations with companies, obtaining and reviewing quotations, and often providing an informed opinion on what constitutes a fair or competitive price. In some cases, OSS Habitat may even support homeowners in the negotiating process.

Additionally, OSS Habitat facilitates access to financial resources, such as loans and subsidies for implementing renovation interventions. This includes providing guidance, technical expertise, and monitoring the quality of the work carried out.

The entire renovation process carried out by OSS Habitat is aligned with relevant legal standards and regulations, ensuring compliance and legal certainty.

Information for final beneficiaries

Our mission is to aid final beneficiaries in improving their home comfort, increasing its energy efficiency, and pleasant to live in, reducing energy costs while contributing to a healthier and more sustainable environment. This catalogue has been created for owners of apartments and houses who wish to improve the energy performance of their homes.

Why is energy efficiency important?

Improving energy efficiency not only helps in saving money but also increases the value of the property and reduces the negative environmental impact. With energy-efficient home, there are lot of benefits:

- Reduction of monthly energy bills;

- Ensures a comfortable and stable indoor temperature;
- Contributes to the reduction of harmful emissions;
- Investment that results in a higher market value for the property.

For all the services that can support you throughout this process, continue exploring the catalogue- there you'll find detailed information on what is offered and how each service is delivered.

1 Initial consultation

1.1 Basic understanding of needs

Service code:	IC 1.1
Brief description:	Essential data on property type, dimensions, year of build, and physical condition.
Delivery method:	Online or in-office (On-site survey or online form with photos and description).
Provider:	OSS Habitat.
Benefits:	This service provides a basic overview of the current condition of the property. It is essential for determining whether the building has potential for energy renovation. Residents receive an initial assessment without the need to engage multiple different experts.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

1.2 Tips and guidance

Service code:	IC 1.2
Brief description:	Technical, financial, and regulatory information to help residents make informed decisions before starting the renovation.
Delivery method:	Office-based or telephone consultation.
Provider:	OSS Habitat.
Benefits:	This ensures that potential solutions are identified, tailored to their needs and budget.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

1.3 List of suppliers

The list of suppliers includes recommended contractors for the next steps in the renovation process. It is available both digitally and in print, according to the client's preference.

1.4 Educational materials

Aiding the process of making informed choices, OSS Habitat offers easy-to-understand materials like brochures, guides, and practical advice as part of its one-stop-shop service. These resources are designed to clarify the energy efficient renovation process, emphasize the value of investment, and guidance throughout every stage.

2 Preliminary technical assessment

2.1 Overview of the issue and potential solutions

Service code:	PTA 2.1
Brief description:	Analysis of the property and identification of key issues to determine possible solutions.
Delivery method:	Site visit.
Provider:	Architects, Mechanical and Electrical Engineers.
Benefits:	Determining solutions to overcome the challenges identified. Providing support in making decisions about the next steps.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

2.2 Indicative assessment of quantities and costs

Service code:	PTA 2.2
Brief description:	Assessment of the scope of the required intervention, including quantities and costs.
Delivery method:	Site visit.
Provider:	Architects, Mechanical and Electrical Engineers.
Benefits:	Consideration of the financial resources required for the implementation of the proposed measures.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

2.3 Energy control

Service code:	PTA 2.3
Brief description:	Report with recommendations for improving the energy efficiency of the facility, aimed at potential savings through the proposed measures.
Delivery method:	Site visit. Basic control: Quick and simple assessment of energy performance (individual homes and apartments), through visual inspection and analysis of energy bills, as well as basic recommendations. - Duration of the visit: Typically lasts between 1 to 2 hours. Complete control: A detailed analysis of all aspects of the building's energy efficiency, including the façade, roof, and heating systems (recommended for MFABs and houses). - Duration of the visit: May last between 4 to 8 hours.
Provider:	Certified energy auditor.

Benefits:	Analysis of energy consumption in the home, including heating, cooling, lighting, and appliances. Identification of critical points of energy loss. Recommendations for reducing energy consumption. Renovation plan and implementation of energy efficiency measures.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

3 Preliminary financial assessment

3.1 Identification of available financial products

Service code:	PFA 3.1
Brief description:	Through a comprehensive analysis of all available financial options for home improvement, with a focus on energy efficiency, users receive an overview of opportunities for: - Microfinance loans through organizations such as Habitat Macedonia, Horizonti, and Moznosti, offering favorable terms and accessible interest rates; - Subsidies from the government and municipalities, including detailed information on current and upcoming programs; - Bank financing programs with subsidized interest rates, featuring a comparative analysis of offers from various banks. <i>Personalized recommendation:</i> - The advisor prepares a tailored recommendation based on the needs, income, and goals of each household. <i>Education:</i> - Concise, informative sessions focused on financial literacy and investment management.
Delivery method:	Delivery method: - One-on-one consultations (in person or online); - A written report with tailored recommendations and a checklist of next steps; - An online calculator for estimating monthly payments and return on investment; - A guide with frequently asked questions (FAQ).
Provider:	Habitat, microfinance institutions, and banks.
Benefits:	- A clear overview of the most favorable solutions, minimizing the risk of unnecessary expenses; - Increased confidence and security when making financial decisions.
Costs:	No cost to users; covered by OSS Habitat and its partners.
Available to:	Individual houses and MFABs

3.2 Identification of available subsidies

Service code:	PFA 3.2
Brief description:	List of relevant support programs with an up-to-date subsidy database: - A comprehensive list of all current national, municipal, and donor-funded support programs; - Personalized consultation; - The advisor helps to identify the most relevant programs based on the user's specific needs.
Delivery method:	- One-on-one consultations (in person or online); - An accessible online database with advanced search filters;

	- An automated notification system for new programs and upcoming deadlines.
Provider:	Habitat Macedonia, national and municipal institutions.
Benefits:	It uncovers all available financial assistance opportunities. It helps users simplify the process and increase their chances of securing funding.
Costs:	Free of charge for users; covered by OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

4 Consultation to support resident decision-making

4.1 Advisory services on management

Service code:	SDM 4.1
Brief description:	Organizing informational meetings with residents on residential building management.
Delivery method:	Office or site visit.
Provider:	OSS Habitat, Homeowners' associations, Property managers.
Benefits:	Structured management of residents is a critical prerequisite for implementing energy efficiency measures in the common areas of residential buildings. It facilitates easier decision-making and improves access to subsidies and favorable loan programs.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	MFABs

4.2 Regulation of management

Service code:	SDM 4.2
Brief description:	Preparation of documentation for decision-making on the management approach.
Delivery method:	Office or site visit.
Provider:	OSS Habitat, Homeowners' associations, Property managers.
Benefits:	Standardized decision-making process.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	MFABs

4.3 Decision-making

Service code:	SDM 4.3
Brief description:	Engaging residents in coordinated decision-making on renovation plans and financing options.
Delivery method:	Office or site visit.
Provider:	OSS Habitat, Homeowners' associations, Property managers.
Benefits:	A decision has been made to renovate the residential building, including the approach to its implementation.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	MFABs

5 Preparation of project documentation

5.1 Energy-efficient renovation project

Service code:	PPD 5.1
Brief description:	Prepared project including: technical drawings, bill of quantities and cost estimate, dynamic plan. Preparation of the following types of projects: - Project for façade and roof reconstruction; - Project for new roof construction; - Project for façade reconstruction; - Project for existing roof reconstruction.
Delivery method:	Site visit and office work.
Provider:	Licensed design companies.
Benefits:	It provides an overview of potential measures, their effects, and a bill of quantities with designer prices for the renovation works. Based on the bill of quantities, standardized offers from contractors are obtained. It is essential for decision-making and financing. It is necessary for accurate and safe implementation of the measures. It ensures compliance with regulations. It facilitates obtaining a building permit from the municipality.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

5.2 Project audit

Service code:	PPD 5.2
Brief description:	A detailed review of the technical plans, selected materials, and financial framework, along with an assessment of compliance with legal and safety requirements.
Delivery method:	Office.
Provider:	Licensed audit companies.
Benefits:	Compliance with legal and safety requirements for obtaining permits.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

5.3 Energy efficiency report

Service code:	PPD 5.3
Brief description:	A technical document containing a detailed analysis and assessment of the building's energy consumption based on the project documentation.
Delivery method:	Field visit and office work.

Provider:	Licensed energy control companies.
Benefits:	It is the basis for planning energy-efficient renovations, and it is used when applying for subsidies, obtaining permits, or making decisions within homeowner associations. For homeowners: it enables them to understand where energy is being lost and how to reduce their bills. For institutions: it is required for the approval of subsidies or loans. For investors and contractors: it provides a clear picture of the expected results.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

5.4 Certificate of compliance

Service code:	PPD 5.4
Brief description:	An official document that certifies a specific project, product, material, or service complies with all relevant legal, technical, and safety standards and requirements.
Delivery method:	Office.
Provider:	Licensed design and energy control companies.
Benefits:	Required to obtain a building permit or a certificate of occupancy, especially for major renovations or interventions affecting the structure or the energy performance of the building.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

6 Financing of measures

6.1 Support with loan application

Service code:	FM 6.1
Brief description:	Professional support throughout the entire process of applying for a loan or subsidy: <u>Preparation of documentation:</u> Assistance with gathering and completing all required documents (specifications, personal documents, property certificate, budget); <u>Clarification of criteria:</u> A detailed explanation of the requirements, eligibility criteria, and steps involved in obtaining financial support; <u>Assistance in completing applications:</u> A dedicated advisor helps the applicant complete the forms and ensures that the application is accurate and complete.
Delivery method:	- Advisor support (in-person or online); - Digital assistance and application status tracking; - Templates for commonly required documents; - Free workshops on the application process; - Available phone line for quick inquiries.
Provider:	Habitat Macedonia, MFI, Banks.
Benefits:	- It significantly reduces preparation time and increases the likelihood of approval; - Users feel confident and supported throughout the entire process.
Costs:	No cost to users; covered by OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

6.2 Financial Repayment Plan

Service code:	FM 6.2
Brief description:	Development of a personalized financial plan that includes: <u>Payment projection:</u> A detailed schedule of monthly installments, total costs, and repayment deadlines; <u>Savings analysis:</u> Calculation of expected savings from reduced energy consumption; <u>Return on investment:</u> A visual presentation of the payback period; An interactive online tool for stimulating different scenarios; Recommendations for additional funding sources or cost optimization.
Delivery method:	- Plan and presentation during an individual consultation; - Tables and simulations included for easier understanding.
Provider:	Habitat Macedonia, MFI, Banks.
Benefits:	Users gain a clear understanding of cost-effectiveness and are able to plan rationally.
Costs:	No cost to users; covered by OSS Habitat.

7 Applying for subsidies

7.1 Participation in the municipality's subsidy call

Service code:	AS 7.1
Brief description:	Providing information and clarification of the procedure. Preparation of the application and required attachments for obtaining a subsidy.
Delivery method:	- Advisor (in-person or online); - Templates for the most common documents; - Access to a dedicated phone line for quick inquiries.
Provider:	OSS Habitat in partnership with municipalities.
Benefits:	It simplifies the administrative process and increases the success rate of securing funding.
Costs:	No cost to users; covered by OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

7.2 Application for a subsidized loan at an MFI/Bank

Service code:	AS 7.2
Brief description:	Providing information and clarification of the procedure. Preparation of the application and necessary attachments for obtaining and utilizing the subsidy on the approved loan.
Delivery method:	- Advisor (in-person or online); - Templates for the most common documents; - Access to an available phone line for quick inquiries.
Provider:	OSS Habitat in partnership with MFI, banks, and GEFF.
Benefits:	It simplifies the administrative process and increases the success rate of securing funding.
Costs:	No cost to users; covered by OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

Subsidies at the national and local levels: Active financial support programs aimed at improving energy efficiency.

Note: A detailed guide to available loans, subsidies, and guarantee funds for energy-efficient renovation, accessible through OSS Habitat, is published as a separate document on the website: www.osshabitat.mk.

8 Energy-efficient renovation (Implementation of construction works and system installation)

8.1 Insulation of façade, roof, and floor

Service code:	EER 8.1
Brief description:	Implementation of thermal insulation on the façade, roof, or floor, in accordance with the works described in the project. The works are carried out by a licensed construction company.
Delivery method:	On-site implementation according to the approved project.
Provider:	Licensed construction companies.
Benefits:	- Reduction of heat loss by up to 50%; - Improvement of the home's overall energy efficiency; - Reduction of heating and cooling costs.
Costs:	Residents/beneficiaries of energy efficiency renovation.
Available to:	Individual houses and MFABs

8.2 Replacement of windows and doors

Service code:	EER 8.2
Brief description:	New windows and exterior doors with high energy efficiency.
Delivery method:	On-site installation according to technical specifications.
Provider:	Licensed construction companies.
Benefits:	- Reduction of heat loss by up to 30%; - Improvement of indoor comfort; - Reduction of external noise.
Costs:	Residents/beneficiaries of energy-efficiency renovation.
Available to:	Individual houses and MFABs

8.3 Installation of efficient heating and cooling systems

Service code:	EER 8.3
Brief description:	Heat pumps, pellet boilers, and gas boilers.
Delivery method:	On-site and office work. Design, installation, and system integration.
Provider:	Licensed installation companies.
Benefits:	A more affordable heat source, more efficient energy use, cost savings, and temperature control (automatic temperature adjustment through smart thermostats).
Costs:	Residents/beneficiaries of energy-efficiency renovation.
Available to:	Individual houses and MFABs

8.4 Installation of solar panels

Service code:	EER 4.4

Brief description:	Solar collectors and panels that convert sunlight into electricity or warm water.
Delivery method:	Design, installation, and system integration.
Provider:	Licensed installation companies.
Benefits:	They facilitate a decreased reliance on costly energy sources.
Costs:	Residents/beneficiaries of energy-efficiency renovation.
Available to:	Individual houses and MFABs

Note: It is recommended that services related to EER be provided by OSS Habitat partners, with whom long-term cooperation and agreed standards for quality and pricing of execution have been established.

9 Expert supervision

9.1 Execution supervision

Service code:	ES 9.1
Brief description:	Ongoing verification of standards and materials during execution.
Delivery method:	Site.
Provider:	Licensed supervision companies.
Benefits:	Guarantees that all renovation works are carried out according to the plan and standards. Prevents errors and minimizes the risk of unforeseen expenses.
Costs:	Residents/beneficiaries of energy-efficiency renovation.
Available to:	Individual houses and MFABs

10 Energy control and verification

10.1 Review of executed works

Service code:	ECV 10.1
Brief description:	Follow-up inspection and comparison with the initial condition prior to the implementation of the measures.
Delivery method:	Site.
Provider:	Licensed energy control companies.
Benefits:	Confirms that the implemented measures are indeed delivering the expected effect. Serves as a tool for verification and documentation.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

10.2 Preparation of energy performance certificates

Service code:	ECV 10.2
Brief description:	Official certificate stating the building's energy efficiency rating.
Delivery method:	On-site; an integral part of the energy control under section 10.1.
Provider:	Licensed energy control companies.
Benefits:	Serves as the official document certifying the energy efficiency of the building. It can be used during sales transactions or when applying for subsidies.
Costs:	OSS Habitat.
Available to:	Individual houses and MFABs

Note: Services under the EKV category are exclusively available to residents who have previously utilized any of the services offered by OSS Habitat.

One-stop support

Information

Information kits:

- List of recommended construction companies and building materials suppliers;
- List of microfinance institutions;
- Brochures;
- Guides;
- Online resources.

Advice

Advice on:

- ✓ Making decisions about renovations;
- ✓ Implementing decisions in the most efficient way;
- ✓ Obtaining permits.

Expertise

Expertise for specific renovation projects:

- Partner database;
- Coordination of collaboration;
- Additional support regarding renovation processes, building materials, technologies, and related topics.

Approach

- ➔ Detailed energy assessments and expert advice;
- ➔ A wide range of energy efficiency improvement measures;
- ➔ Financial support (loans and subsidies);
- ➔ Technical support and guidance throughout the entire process.

Additional information

What does OSS Habitat offer?

- Detailed energy audits and expert advice;
- A wide range of measures to improve energy efficiency;
- Assistance in finding and applying for financial support;
- Technical support and guidance throughout the entire process.

How to create an energy-efficient home via OSS Habitat?

- **Contact us:** Get in touch by phone or email to schedule an initial consultation;
- **Energy audit:** Our expert will visit your home to conduct a thorough assessment;
- **Action plan:** You will receive a personalized plan with recommendations and cost estimates;
- **Financing:** We will help you explore all available financial options;
- **Implementation:** Choose the measure you wish to implement and begin the work. We will assist you in finding reliable contractors and overseeing the project;
- **Monitoring:** We will track the results and provide advice for further optimization.

Frequently Asked Questions (FAQs)

- How much will it cost?
The price depends on the size of your home, the type of interventions, and the materials selected.
- How much can I save?
You can expect to reduce your energy bills by between 20% and 50%.
- What are the best measures for my home?
This depends on the condition and characteristics of your property. An energy audit will identify the most suitable solutions.
- How long does the renovation take?
Depending on the interventions, some works may take a few days, while others could last for several weeks.

Additional tips:

- Keep your heating and cooling systems well maintained;
- Choose appliances with high energy efficiency ratings (class A+++);
- Turn off devices when they are not in use;
- Switch to LED lighting;
- Plant trees around your home for natural shade and cooling.

OSS Habitat partners

Делта проект

ХАБИДОМ

СИМАК -
ИНЖЕЊЕРИНГ

ОПШТИНА КУМАНОВО

ОПШТИНА КАРПОШ

ОПШТИНА КОЧАНИ

Финансирано од Европска Унија. Изразените ставови и мислења се само на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или CINEA. Ниту Европската Унија, ниту CINEA не се одговорни за нив.

КАТАЛОГ на интегрирани услуги за енергетски ефикасно реновирање на домови, посредувани од OSS HABITAT

Испорака D2.3

Скопје 31 мај 2025

Информации за проектот	
Акроним на проектот	OSS Habitat
Целосен назив на проектот	Оне стоп шоп Хабитат – интегрирани услуги за реновирање за премин кон чиста енергија во зградите во Северна Македонија
Број на грант договор	101166954
Идентификација на повик	LIFE-2023-CET
Времетраење на проект	36 месеци (1 октомври 2024 – 30 септември 2027)
Координатор	Хабитат Македонија
Партнери на конзорциум	Креација
Веб страна	https://osshabitat.mk/

Информации за испораката	
Број на испорака	D2.3
Наслов на испорака	Каталог на интегрирани услуги за енергетски ефикасно реновирање на домови
Опис	Презентирање на услугите за енергетски ефикасно реновирање на домови што се посредувани од OSS HABITAT, со опис на услугата и начинот на испорака до корисниците
Број на работен пакет	WP 2
Поврзана задача	T.2.3 Развој на пакет на услуги за ЕЕ реновирање и инсталација на технологии за ОИЕ
Испораката е предводена од	Хабитат Македонија
Автори	Зоранчо Димитров, Венди Ациева, Ристо Иванов, Мариела Клековска
Вклучени соработници	Лилјана Алчева, Игор Панчевски
Прегледано од	Зоран Костов
Вид	Извештај
Ниво на дисеминација	Јавно
Јазик	Македонски
Краен датум	31.05.2025
Датум на поднесување	31.05.2025
Статус	Финален

Историја на проверки			
Верзија	Датум	Коментар	Автор
v1	10.03.2025	Пишување -Предлог	Зоранчо Димитров
v2	2.04.2025	Пишување -Предлог	Венди Аџиева
v3	9.05.2025	Прва верзија на предлог-Каталог	Ристо Иванов
V4	14.05.2025	Преглед и дополнувања	Мариела Клековска, Игор Панчевски
v4	23.05.2025	Корегирана верзија	Зоранчо Димитров, Венди Аџиева,
v5	30.05.2025	Финална	Зоран Костов, Ристо Иванов

Известување за правата

Конзорциумот на проектот OSS Habitat ја состави содржината на овој документ со особено внимание и најдобро што знае. Сепак, не можеме да преземеме никаква одговорност за навременоста на податоците, комплетноста или точноста на која било од содржините.

Единствената одговорност за содржината на овој документ е на авторите. Тоа не мора да го одразува мислењето на Европската унија. Ниту Европската комисија ниту кое било лице кое дејствува во име на Комисијата не е одговорно за каква било употреба што може да се направи на информациите содржани во неа.

© 2024 OSS Habitat Consortium, 2024 – Сите права се задржани; Ниту еден дел од оваа публикација не смее да се преведува, репродуцира, складира во систем за пронаоѓање или да се пренесува во каква било форма или на кој било начин, електронски, механички, фотокопирачки, преснимено или на друг начин, без писмена дозвола од издавачот или под услов да се наведе изворот.

Проектни партнери

- ✦ Хабитат Македонија
- ✦ Здружение на бизнис консултанти Креација

Термини и кратенки

АС	Аплицирање за субвенции
ЕЕ	Енергетска ефикасност
ЕЕР	Енергетски ефикасно реновирање
ЕКВ	Енергетска контрола и верификација
ФМ	Финансирање на мерките
ИПД	Изработка на проектна документација
ККР	Контрола на квалитетот на реновирањето
ОСС	One-stop-shop (едношалтерско место)
ОИЕ	Обновливи извори на енергија
ПК	Почетна консултација
ПТП	Прелиминарна техничка проценка
ПФП	Прелиминарна финансиска проценка
СДО	Советување за донесување одлука
СН	Стручен надзор

Содржина

Вовед.....	7
За Каталогот	7
За OSS HABITAT	9
За крајните корисници.....	9
1 Почетна консултација	11
1.1 Основно разбирање за потребите	11
1.2 Совети и насоки	11
1.3 Листа на добавувачи	11
1.4 Едукативни материјали	11
2 Прелиминарна техничка проценка.....	12
2.1 Краток опис на проблемот и можни решенија	12
2.2 Ориентациона проценка на количините и трошоците	12
2.3 Енергетска контрола	12
3 Прелиминарна финансиска проценка	14
3.1 Идентификација на достапни финансиски продукти	14
3.2 Идентификација на достапни субвенции	14
4 Советување за донесување одлука од станарите	16
4.1 Советување за управување.....	16
4.2 Регулрање на управувањето.....	16
4.3 Носење на одлуки.....	16
5 Изработка на проектна документација	17
5.1 Проект за ЕЕ реновирање	17
5.2 Ревизија на проект.....	17
5.3 Елаборат за енергетска ефикасност	17
5.4 Потврда за усогласеност	18
6 Финансирање на мерките.....	19
6.1 Поддршка при аплицирање за кредит	19
6.2 Финансиски план за отплата.....	19
7 Аплицирање за субвенции	20
7.1 Учество на конкурс на Општина за субвенционирање	20
7.2 Апликација за субвенциониран кредит во МФИ/банка.....	20
8 Енергетски ефикасно реновирање (Изведба на градежни работи и инсталација на системи)	21
8.1 Изолација на фасада, покрив и под	21
8.2 Замена на прозорци и врати	21

8.3	Инсталација на ефикасни системи за греење и ладење	21
8.4	Инсталација на соларни панели	22
9	Стручен надзор	23
9.1	Надзор на изведбата	23
10	Енергетска контрола и верификација	24
10.1	Проверка на изведена состојба	24
10.2	Изработка на енергетски сертификати	24
	Едношалтерска поддршка	25
	Информации	25
	Совети	25
	Експертиза	25
	Пристап	25
	Дополнителни информации	26
	Што нуди OSS HABITAT?	26
	Како до енергетски ефикасен дом преку OSS HABITAT?	26
	Најчесто поставувани прашања (НПП)	26
	Дополнителни совети:	26
	Партнери на OSS HABITAT	27

Вовед

Проектот **OSS HABITAT** има за цел да воспостави и спроведе сеопфатен модел на интегрирани услуги за енергетски ефикасно (ЕЕ) реновирање на домови и инсталирање технологии базирани на обновливи извори на енергија (ОИЕ) во трите пилот-градови: Скопје, Куманово и Кочани. Проектот е фокусиран на унапредување на станбени објекти преку намалување на енергетската потрошувачка и емисиите на CO₂, како и поддршка на правичната и чиста енергетска транзиција во Северна Македонија. Тој адресира клучни предизвици, како што се пазарните пречки и ограничените финансиски можности на сопствениците на домови.

Преку пристапот „сè во едно“, проектот овозможува поедноставен и структуриран процес на реновирање, обезбедувајќи техничка експертиза, административна логистика и поддршка при финансирање – сè со цел да им се помогне на домаќинствата полесно и поефикасно да спроведат енергетски подобрувања.

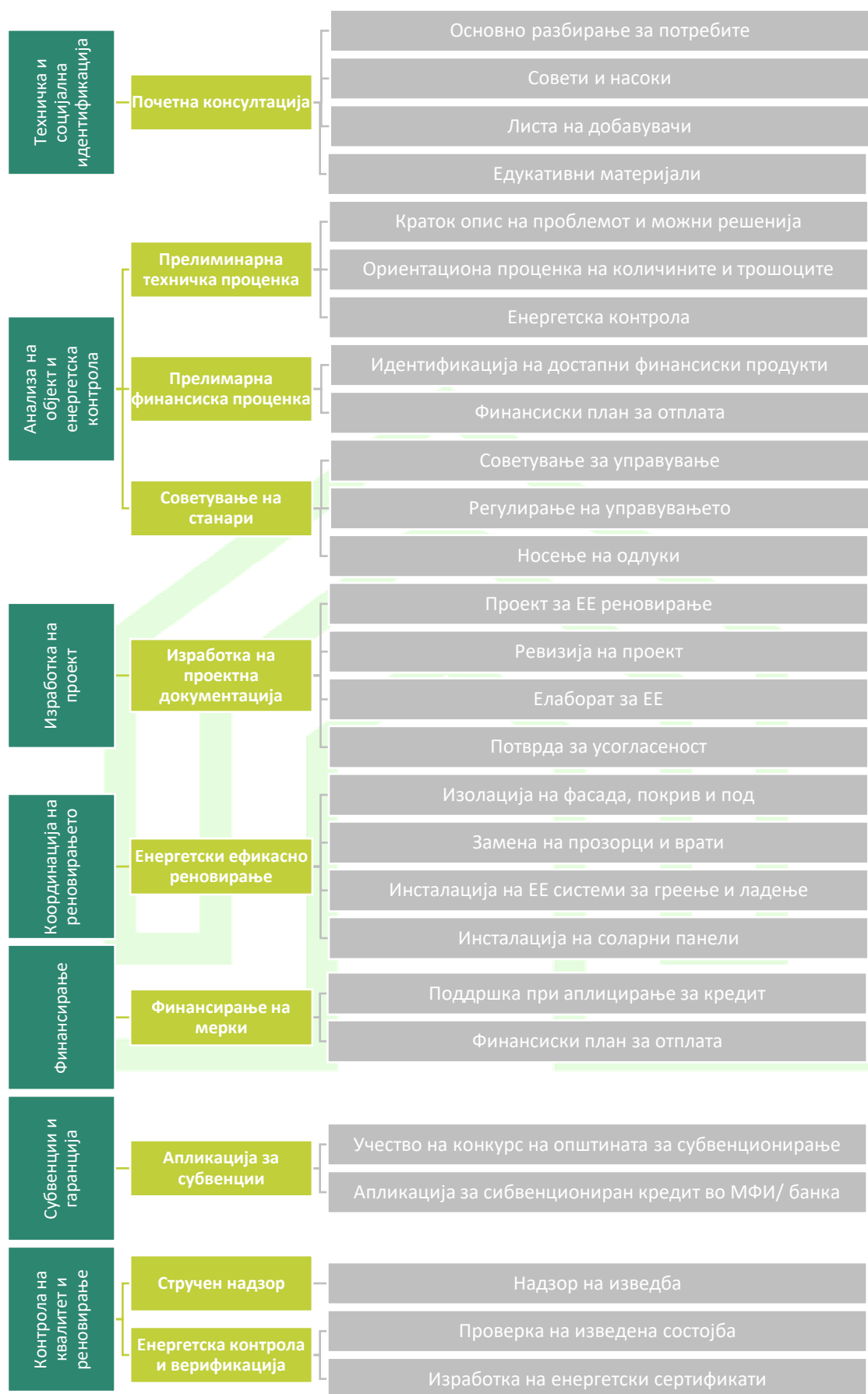
За Каталогот

Во овој Каталог на услуги за енергетски ефикасно (ЕЕ) реновирање на домови е дадена содржината на понудата на услуги што One-stop-shop (ОСС) Habitat ги нуди и/или координира како патека за спроведување на целиот процес на ЕЕ реновирање на домови, проследени со енергетски заштеди.

Каталогот на интегрирани услуги за ЕЕ реновирање на домови претставува водич и практична алатка за сопствениците на домови, заедници за сопственици на посебни делови, управители на станбени згради и сите чинители вклучени во процесот на подобрување на ЕЕ во станбениот сектор. Неговата цел е да ги прикаже сите клучни услуги што можат да бидат дел од еден сеопфатен процес на реновирање – од почетна консултација, прелиминарна техничка и финансиска проценка, финансирање на мерките, изработка на проектна документација, изведба на градежните работи, надзор, енергетска контрола и верификација.

При пишувањето на проектната апликација, замислата беше да има вкупно 7 услуги, кои во себе ќе содржат под услуги, но по одржаните настани состанок со Советодавната мрежа и работилница со потенцијалните партнери, притоа земајќи ги во предвид резултатите од анкетата за истражување на пазарот за ЕЕ и ОИЕ во Македонија и претходното искуство на Хабитат Македонија, овие седум услуги се разгранија на вкупно 10 услуги.

Иницијални главни услуги	Развиени услуги според чекори во реновирање
1. Техничка и социјална идентификација 2. Анализа на објект и енергетска контрола 3. Изработка на проект 4. Координација на реновирањето 5. Финансирање 6. Субвенции и гаранција 7. Контрола на квалитет и реновирање	1. Почетна консултација 2. Прелиминарна финансиска проценка 3. Прелиминарна техничка проценка 4. Советување на станари 5. Изработка на проектна документација 6. Енергетски ефикасно реновирање 7. Финансирање на мерки 8. Апликација за субвенции 9. Стручен надзор 10. Енергетска контрола и верификација

Слика 1 Шема на услуги што ги нуди OSS HABITAT

Каталогот е структуриран во десет логични категории, кои го следат целиот пат на реновирање. За секоја услуга е опишано што точно се испорачува, како се испорачува и зошто е значајна – со што се овозможува јасност и информираност за корисниците. Дополнително е нагласено дали е соодветна за станбени згради или и за индивидуални куќи.

Овој каталог е наменет за сите заинтересирани страни (станари, сопственици, инвеститори) кои сакаат да го направат својот дом поудобен, поекономичен и поодржлив – притоа користејќи стручна поддршка, достапни технологии и финансиски механизми. Тој е исто така корисен за компании и институции што нудат или поддржуваат вакви услуги, со цел подобра координација и ориентација во процесот.

Услугите се организирани во каталогот според логичниот тек на процесот на реновирање, прикажувајќи ги последователните чекори во неговата реализација.

За OSS HABITAT

OSS HABITAT е платформа со понуда на услуги за ЕЕ реновирање на домови, самостојно или во партнерство со други компетентни институции, компании и поединци, со цел поедноставување на целиот процес на реновирање според потребите на станарите и/или сопствениците на домови. Трошоците за дел од услугите се покриени преку проектот OSS HABITAT.

OSS HABITAT работи во интерес на сопственикот на домот и има договорна врска со некои од компаниите што ги предлага за изведување на реновирањето, достапни на онлајн платформата. Препорачува изборот на компании преку развој на директориум на градежни компании. OSS HABITAT не ги избира компаниите во име на сопственикот на домот, кој останува целосно одговорен за овој избор и неговите последици.

Надвор од доменот на моделот на советување, во моделот за поддршка, OSS HABITAT може да им помогне на сопствениците на домови да започнат консултација со компании, да добијат понуди и да ги анализираат, често давајќи мислење за тоа што е или не е „добра цена“, па дури и понекогаш да ги поддржува сопствениците во преговарање.

Дополнително, OSS HABITAT овозможува пристап до финансиски средства (заеми, субвенции) за спроведување на интервенциите за реновирање, вклучувајќи совети, експертиза и мониторинг на квалитетот на изведбата.

Целиот процес на реновирање што го спроведува OSS HABITAT е усогласен со релевантните законски стандарди и регулативи, обезбедувајќи усогласеност и правна сигурност.

За крајните корисници

Наша мисија е да помогнеме во зголемување на удобноста на дом, правејќи го енергетски поефикасен и пријатен за живеење, со што ќе се намалат трошоците за енергија и ќе придонесе кон поздрава и поодржлива животна средина. Овој каталог е создаден за сопственици на станови и куќи кои сакаат да ги подберат енергетските карактеристики на својот дом.

Зошто е важна енергетската ефикасност?

Подобрувањето на енергетската ефикасност не само што овозможува да заштеда на пари, туку и ја зголемува вредноста на имотот и го намалува негативното влијание врз животната средина. Со енергетски ефикасен дом:

- Се намалуваат месечните трошоци за енергија
- Се обезбедува пријатна и стабилна внатрешна температура

- Се придонесува за намалување на штетните емисии
- Е инвестиција што резултира во повисока пазарна вредност на имотот.

За сите услуги што можат да ви помогнат во овој процес, продолжете со разгледување на Каталогот – таму ќе најдете детали за тоа што се нуди и како се испорачува.

1 Почетна консултација

1.1 Основно разбирање за потребите

Код на услугата:	ПК 1.1
Краток опис:	Основни податоци за типот, големината, староста и состојбата на објектот
Начин на испорака:	Онлајн или канцеларија (Анкета на лице место или онлајн формулар со фотографии и опис).
Испорачувач:	OSS HABITAT
Придобивки:	Оваа услуга помага да се добие основна слика за моменталната состојба на објектот. Потребна е за да се утврди дали објектот има потенцијал за енергетско реновирање. Станарите добиваат првична проценка без да ангажираат повеќе различни експерти.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

1.2 Совети и насоки

Код на услугата:	ПК 1.2
Краток опис:	Технички, финансиски и регулаторни информации кои им помагаат на станарите да донесат информирани одлуки пред да започнат со реновирањето.
Начин на испорака:	Канцеларија или телефонски разговор
Испорачувач:	OSS HABITAT
Придобивки:	Ова обезбедува да се идентификуваат можните решенија прилагодени на нивните потреби и буџет.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

1.3 Листа на добавувачи

Во листата на добавувачи се наведени препорачани изведувачи за следните чекори во реновирањето. Листата е достапна дигитално и во печатена верзија, според потребите на клиентот.

1.4 Едукативни материјали

За полесно информирање и поддршка при одлучување, OSS HABITAT нуди едукативни материјали – брошури, водичи и препораки – како дел од едношалтерската поддршка. Нивната цел е да го олеснат разбирањето на процесот на енергетски ефикасно реновирање, да ја нагласат вредноста на инвестицијата и да го поддржат процесот на информирано донесување одлуки.

2 Прелиминарна техничка проценка

2.1 Краток опис на проблемот и можни решенија

Код на услугата:	ПТК 2.1
Краток опис:	Анализа на објектот и согледување на главните проблеми за идентификување на можни решенија.
Начин на испорака:	Теренска посета
Испорачувач:	Архитекти, машински и електро инженери
Придобивки:	Согледување на решенијата за надминување на идентификуваните проблеми. Поддршка во одлучувањето за идните чекори
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

2.2 Ориентациона проценка на количините и трошоците

Код на услугата:	ПТК 2.2
Краток опис:	Проценка на обемот на потребната интервенција, во обем и трошоци
Начин на испорака:	Теренска посета
Испорачувач:	Архитекти, машински и електро инженери
Придобивки:	Согледување на потребата од финансиски средства за имплементација на предложените мерки.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

2.3 Енергетска контрола

Код на услугата:	ПТК 2.3
Краток опис:	Извештај со препораки за подобрување на енергетската ефикасност на објектот, во насока на потенцијални заштеди преку предложените мерки.
Начин на испорака:	Теренска посета <u>Основна контрола:</u> Брза и едноставна проценка на енергетските перформанси (индивидуални домови и станови), преку визуелна инспекција и анализа на сметките за енергија, како и основни препораки. - Времетраење на посетата: Обично трае од 1 до 2 часа <u>Комплетна контрола:</u> Детална анализа на сите аспекти од енергетската ефикасност на зградата, вклучувајќи ги фасадата, покривот и системите за греење. (препорачлив за станбени згради и куќи). - Времетраење на посетата: Може да трае од 4 до 8 часа.

Испорачувач:	Овластен енергетски контролор
Придобивки:	Анализа на потрошувачката на енергија во домот, вклучувајќи греење, ладење, осветлување и апарати. Идентификација на критичните точки за загуба на енергијата. Препораки за намалување на потрошувачката на енергија. План за реновирање и имплементација на мерките за енергетска ефикасност.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

3 Прелиминарна финансиска проценка

3.1 Идентификација на достапни финансиски продукти

Код на услугата:	ПФП 3.1
Краток опис:	Преку сеопфатна анализа на сите достапни финансиски опции за унапредување на домот, со фокус на енергетска ефикасност, корисниците добиваат преглед на можности за: - Микрофинансиски заеми преку организации како Хабитат Македонија, Хоризонти и Можности, со поволни услови и достапни каматни стапки. - Субвенции од државата и општините, со детални информации за тековни и најавени програми. - Банкарски програми со субвенционирани камати, вклучувајќи компаративна анализа на понудите од различни банки. <i>Персонализирана препорака:</i> - Советникот изработува индивидуална препорака според потребите, приходите и целите на секое домаќинство. <i>Едукација:</i> - Кратки информативни сесии за финансиска писменост и управување со инвестиции.
Начин на испорака:	Начин на испорака: - Индивидуални консултации (во живо или онлајн). - Писмен извештај со препораки и чек-листа за следни чекори. - Онлајн калкулатор за пресметка на месечни рати и поврат на инвестиција. - Водич со најчести прашања и одговори (FAQ).
Испорачувач:	Хабитат, Микрофинансиски институции и банки
Придобивки:	- Јасна слика за најповолните решенија и го минимизираат ризикот од непотребни трошоци. - Зголемена доверба и сигурност при донесување финансиски одлуки.
Трошоци:	Без надомест за корисниците, покриени од OSS HABITAT и партнерите.
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

3.2 Идентификација на достапни субвенции

Код на услугата:	ПФП 3.2
Краток опис:	Листа на релевантни програми за поддршка, со ажурирана база на субвенции: - Листа на сите актуелни државни, општински и донаторски програми за поддршка. - Персонализирана консултација. - Советникот помага да се идентификуваат најрелевантните програми според потребите на корисникот.
Начин на испорака:	- Индивидуални консултации (во живо или онлајн). - Достапна онлајн база со филтри за пребарување

	- Систем за автоматско известување за нови програми и рокови.
Испорачувач:	Хабитат Македонија, државни и општински институции
Придобивки:	Ги открива сите достапни можности за финансиска помош. Корисниците го поедноставуваат процесот и ги зголемуваат шансите за добивање средства.
Трошоци:	Без надомест за корисниците, покриени од OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

4 Советување за донесување одлука од станарите

4.1 Советување за управување

Код на услугата:	СДО 4.1
Краток опис:	Организирање на информативни средби со станарите за начините на управување на станбената зграда
Начин на испорака:	Канцеларија или теренска посета
Испорачувач:	OSS HABITAT, Заедници на сопственици, Управители
Придобивки:	Регулираното управување со станарите претставува клучен предуслов за спроведување мерки за ЕЕ на заедничките делови од станбените згради, овозможува полесно донесување одлуки и го зголемува пристапот до субвенции и поволни заеми.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Станбени згради

4.2 Регулирање на управувањето

Код на услугата:	СДО 4.2
Краток опис:	Подготовка на документација за донесувањето на одлуката начинот на управување
Начин на испорака:	Канцеларија или терен
Испорачувач:	OSS HABITAT, Заедници на сопственици, Управители
Придобивки:	Стандардизиран начин на донесување на одлуките.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Станбени згради

4.3 Носење на одлуки

Код на услугата:	СДО 4.3
Краток опис:	Организирање на станарите во донесувањето на одлуката за реновирање и начинот на финансирање
Начин на испорака:	Канцеларија или терен
Испорачувач:	OSS HABITAT, Заедници на сопственици, Управители
Придобивки:	Донесена одлука за реновирање на станбената зграда и начинот на нејзиното спроведување.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Станбени згради

5 Изработка на проектна документација

5.1 Проект за ЕЕ реновирање

Код на услугата:	ИПД 5.1
Краток опис:	Изработен проект со: технички цртежи, предмер и пресметка, динамички план. Подготовка на следниве видови на проекти: - Проект за реконструкција на фасада и кров - Проект за изведба на нов кров - Проект за реконструкција на фасада - Проект за реконструкција на постоечки кров
Начин на испорака:	Теренска посета и работа во канцеларија
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за проектирање
Придобивки:	Овозможува преглед на потенцијалните мерки, нивните ефекти и предмер со проектантски цени за работите за реновирање. Врз основа на предмерот се добиваат унифицирани понуди од изведувачи. Важно за одлуки и финансирање. Неопходен за точна и безбедна изведба на мерките. Гарантира усогласеност со прописите. Обезбедување на дозвола за градење од општината.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

5.2 Ревизија на проект

Код на услугата:	ИПД 5.2
Краток опис:	Детална проверка на техничките планови, избраните материјали и финансиската рамка, како и проценка на усогласеноста со законските и безбедносните барања.
Начин на испорака:	Канцеларија
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за ревизија
Придобивки:	Усогласеноста со законските и безбедносните барања за добивање на дозволи
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

5.3 Елаборат за енергетска ефикасност

Код на услугата:	ИПД 5.3
Краток опис:	Технички документ кој содржи детална анализа и проценка на потрошувачката на енергија во објектот врз база на проектна документација.
Начин на испорака:	Теренска посета и работа во канцеларија

Испорачувач:	Лиценцирани фирми за енергетска контрола
Придобивки:	Основа за планирање енергетски ефикасно реновирање, се користи при аплицирање за субвенции, добивање дозволи, или донесување одлуки во станбени заедници. За сопствениците: им овозможува да знаат каде се губи енергијата и како да ги намалат сметките. За институциите: е потребен за одобрување субвенции или кредити. За инвеститорите и изведувачите: дава јасна слика за очекуваните резултати.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

5.4 Потврда за усогласеност

Код на услугата:	ИПД 5.4
Краток опис:	Официјален документ со кој се докажува дека одреден проект, производ, материјал или услуга ги исполнува сите релевантни законски, технички и безбедносни стандарди и барања.
Начин на испорака:	Канцеларија
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за проектирање и енергетска контрола
Придобивки:	Потребна за да се добие одобрение за градење или дозвола за употреба, особено кај поголеми реновирања или интервенции со влијание врз конструкцијата или енергетските карактеристики на објектот.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

6 Финансирање на мерките

6.1 Поддршка при аплицирање за кредит

Код на услугата:	ФМ 6.1
Краток опис:	Професионална поддршка низ целиот процес на аплицирање за кредит или субвенција: <u>Подготовка на документација:</u> Помош при собирање и пополнување на сите потребни документи (спецификации, лични документи, имотен лист, буџет). <u>Разјаснување на критериумите:</u> Детално објаснување на условите, критериумите и чекорите за добивање финансиска поддршка. <u>Асистенција при пополнување апликациј:</u> Советникот ги пополнува формуларите заедно со корисникот и обезбедува дека апликацијата е комплетна и точна.
Начин на испорака:	- Советник (во живо или онлајн). - Електронска поддршка и следење на статусот на апликацијата - Обрасци/Шаблони за најчестите документи. - Бесплатни работилници за процесот на аплицирање. - Достапност на телефонска линија за брзи прашања.
Испорачувач:	Хабитат, МФИ, Банки
Придобивки:	- Значително се намалува времето за подготовка и се зголемува шансата за одобрување. - Корисниците се чувствуваат сигурни и поддржани низ целиот процес.
Трошоци:	Без надомест за корисниците; покриени од OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

6.2 Финансиски план за отплата

Код на услугата:	ФМ 6.2
Краток опис:	Изработка на персонализиран финансиски план кој ги вклучува: <u>Проекција на исплати:</u> Детален распоред на месечни рати, вкупни трошоци и рокови за отплата. <u>Анализа на заштеди:</u> Пресметка на очекуваните заштеди од намалена потрошувачка на енергија. <u>Поврат на инвестиција:</u> Визуелна презентација на периодот за враќање на вложените средства; Интерактивна онлајн алатка за симулација на различни сценарија; Препораки за дополнителни извори на финансирање или оптимизација на трошоци.
Начин на испорака:	- План и презентација на индивидуален состанок. - Вклучени табели и симулации за полесно разбирање.
Испорачувач:	Хабитат, МФИ, Банки
Придобивки:	Корисниците добиваат јасна слика за исплатливоста и можат рационално да планираат.
Трошоци:	Без надомест за корисниците; покриени од OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

7 Аплицирање за субвенции

7.1 Учество на конкурс на Општина за субвенционирање

Код на услугата:	АС 7.1
Краток опис:	Информирање и објаснување на постапката. Подготовка на пријава и потребни прилози за добивање на субвенција
Начин на испорака:	- Советник (во живо или онлајн). - Обрасци/Шаблони за најчестите документи. - Достапност на телефонска линија за брзи прашања.
Испорачувач:	OSS HABITAT со општините - партнери
Придобивки:	Го олеснува административниот процес и ја зголемува успешноста при добивање средства.
Трошоци:	Без надомест за корисниците; покриени од OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

7.2 Апликација за субвенциониран кредит во МФИ/банка

Код на услугата:	АС 7.2
Краток опис:	Информирање и објаснување на постапката. Подготовка на пријава и потребни прилози за добивање и користење на субвенцијата на одобрениот кредит.
Начин на испорака:	- Советник (во живо или онлајн). - Обрасци/Шаблони за најчестите документи. - Достапност на телефонска линија за брзи прашања.
Испорачувач:	OSS HABITAT со МФИ, банки и ГЕФ
Придобивки:	Го олеснува административниот процес и ја зголемува успешноста при добивање средства.
Трошоци:	Без надомест за корисниците; покриени од OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

Субвенции од национално и локално ниво: Активни програми за финансиска поддршка со цел подобрување на енергетската ефикасност.

Напомена: Детален водич за достапните заеми, субвенции и гарантни фондови за енергетско ефикасно реновирање, до кои OSS HABITAT овозможува пристап, е објавен како посебен документ на веб-страницата: www.oss-habitat.mk.

8 Енергетски ефикасно реновирање (Изведба на градежни работи и инсталација на системи)

8.1 Изолација на фасада, покрив и под

Код на услугата:	EEP 8.1
Краток опис:	Изведба на термоизолација на фасада, покрив или под, според работите опишани во проект. Изведбата ја врши лиценцирана фирма за изведба на градежни работи.
Начин на испорака:	На терен, изведба според одобраниот проект.
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за изведба
Придобивки:	- Намалување на загубите на топлина до 50% - Подобрување на енергетската ефикасност на целиот дом - Намалување на сметките за греење и ладење
Трошоци:	Станари/корисници на ЕЕ реновирање
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

8.2 Замена на прозорци и врати

Код на услугата:	EEP 8.2
Краток опис:	Нови прозорци и надворешни врати со висока енергетска ефикасност
Начин на испорака:	На терен, монтажа според технички спецификации.
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за изведба
Придобивки:	- Намалување на загубите на топлина до 30% - Подобрување на удобноста во домот - Намалување на бучавата од надвор
Трошоци:	Станари/корисници на ЕЕ реновирање
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

8.3 Инсталација на ефикасни системи за греење и ладење

Код на услугата:	EEP 8.2
Краток опис:	Топлински пумпи, котли на пелети и котли на гас.
Начин на испорака:	На терен и канцеларија. Проектирање, монтажа и поврзување со системот
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за изведба
Придобивки:	Поефтин извор на топлинска енергија, поефикасно користење на енергија, заштеда на пари и контрола на температурата (преку паметните термостати автоматско прилагодување на температурата).
Трошоци:	Станари/корисници на ЕЕ реновирање
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

8.4 Инсталација на соларни панели

Код на услугата:	EER 4.4
Краток опис:	Соларни колектори и панели што ја претвораат сончевата светлина во електрична енергија или топла вода.
Начин на испорака:	Проектирање, монтажа и поврзување со системот
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за изведба
Придобивки:	Овозможуваат намалување на зависноста од скапи извори на енергија.
Трошоци:	Станари/корисници на ЕЕ реновирање
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

Напомена: Се препорачува услугите поврзани со ЕЕР да ги обезбедуваат партнери на OSS HABITAT, со кои постои воспоставена долгорочна соработка и договорени стандарди за квалитет и цени на изведбата.

9 Стручен надзор

9.1 Надзор на изведбата

Код на услугата:	СН 9.1
Краток опис:	Континуирана проверка на стандардите и материјалите во изведбата.
Начин на испорака:	Терен
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за надзор
Придобивки:	Гарантира дека сите работи се изведуваат според план и стандард. Се избегнуваат грешки и дополнителни трошоци.
Трошоци:	Станари/корисници на ЕЕ реновирање
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

10 Енергетска контрола и верификација

10.1 Проверка на изведена состојба

Код на услугата:	EKB 10.1
Краток опис:	Повторна контрола/преглед и споредба со иницијална состојба пред спроведување на мерките
Начин на испорака:	Терен
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за енергетска контрола
Придобивки:	Потврдува дека поставените мерки навистина го даваат очекуваниот ефект. Служи за верификација и документација.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

10.2 Изработка на енергетски сертификати

Код на услугата:	EKB 10.2
Краток опис:	Официјален документ со класа на енергетска ефикасност
Начин на испорака:	На терен, Составен дел на енергетската контрола 10.1.
Испорачувач:	Лиценцирани фирми за енергетски контроли
Придобивки:	Служи како официјален документ за енергетската ефикасност на објектот. Може да се користи при продажба или аплицирање за субвенции.
Трошоци:	OSS HABITAT
Применливо за:	Индивидуални куќи и станбени згради

Забелешка: Услугите во рамки на категоријата EKB се достапни исклучиво за станари кои претходно користеле некоја од услугите понудени од OSS HABITAT.

Едношалтерска поддршка

Информации

Информативни комплекти:

- Листа со препорачани градежни компании и складови за градежни материјали;
- Листа со Микро-финансиски институции;
- Брошури
- Водичи
- Онлајн ресурси

Совети

Совети за:

- ✓ донесување на одлука за реновирање
- ✓ Извршување на одлуката на најефикасен начин
- ✓ Добивање на дозволи

Експертиза

Експертиза за специфичен проект за реновирање.

- База на партнери
- Координација на соработката
- Дополнителни прашања за реновирањето, градежни материјали, технологии и сл.

Пристап

- ➔ Детални енергетски прегледи и стручни совети
- ➔ Широк спектар на мерки за подобрување на енергетската ефикасност
- ➔ Финансиска поддршка (кредити и субвенции)
- ➔ Техничка поддршка и советување во текот на целиот процес

Дополнителни информации

Што нуди OSS HABITAT?

- Детални енергетски контроли и стручни совети
- Широк спектар на мерки за подобрување на енергетската ефикасност
- Помош при наоѓање и аплицирање за финансиска поддршка
- Техничка поддршка и советување во текот на целиот процес

Како до енергетски ефикасен дом преку OSS HABITAT?

- **Контактирајте нè:** Јавете се или пишете ни за да закажете првична консултација.
- **Енергетска контрола:** Нашиот експерт ќе го посети вашиот дом и ќе направи детален преглед.
- **План за акција:** Ќе добиете персонализиран план со препораки и проценки на трошоците.
- **Финансирање:** Ќе ви помогнеме да ги истражите сите достапни финансиски опции.
- **Имплементација:** Изберете ги мерките кои сакате да ги имплементирате и започнете со работа. Ние ќе ви помогнеме да најдете квалитетни изведувачи и да ги надгледувате работите.
- **Мониторинг:** Ќе ги следиме резултатите и ќе ви дадеме совети за понатамошна оптимизација.

Најчесто поставувани прашања (НПП)

- Колку ќе чини?
Цената зависи од големината на домот, видот на интервенциите и избраните материјали.
- Колку ќе заштедам?
Може да се постигне заштеда од 20% до 50% на сметките за енергија.
- Кои се најдобрите мерки за мојот дом?
Тоа зависи од состојбата и карактеристиките на вашиот дом. Енергетската контрола ќе ги идентификува најдобрите решенија.
- Колку време трае реновирањето?
Во зависност од интервенциите, некои активности траат неколку дена, додека други можат да потраат неколку недели.

Дополнителни совети:

- Одржувајте ги системите за греење и ладење во добра состојба
- Изберете уреди со висока енергетска ефикасност (класа A+++)
- Исклучувајте ги уредите кога не се користат
- Префрлете се на LED осветлување
- Засадете дрвја околу домот за природна сенка и ладење

Партнери на OSS HABITAT

Делта проект

ХАБИДОМ

СИМАК -
ИНЖЕЊЕРИНГ

ОПШТИНА КУМАНОВО

ОПШТИНА КАРПОШ

ОПШТИНА КОЧАНИ

Финансирано од Европска Унија. Изразените ставови и мислења се само на авторот(ите) и не мора да ги одразуваат ставовите на Европската Унија или CINEA. Ниту Европската Унија, ниту CINEA не се одговорни за нив.